

DAFTAR ISI

HALAMAN JUDUL	i
HALAMAN PERNYATAAN	ii
KATA PENGANTAR.....	ii
INTISARI.....	iv
ABSTRACT	v
DAFTAR ISI.....	vi
DAFTAR TABEL	ix
DAFTAR GAMBAR.....	x
BAB I PENDAHULUAN	1
1.1 Latar belakang	1
1.2 Permasalahan Perencanaan	3
1.3 Tujuan Perencanaan	4
1.4 Ruang Lingkup Perencanaan	5
1.4.1 Ruang Lingkup Substantial.....	5
1.4.2 Ruang Lingkup Spasial	6
1.4.3 Ruang Lingkup Temporal.....	7
1.4 Metode Perencanaan	7
1.5 Keaslian Perencanaan.....	7
1.6 Sistematika Penulisan.....	9
BAB II KAJIAN PUSTAKA	11
2.1 Pendahuluan.....	11
2.2 Kawasan Pesisir.....	11
2.3 Mitigasi Bencana di Kawasan Pesisir	13
2.4 Pariwisata Berkelanjutan.....	13
2.4.1 Ekowisata	14
2.5 Elaborasi Konsep Perencanaan.....	16
2.6 Perencanaan Kawasan	16
2.6.1 Kawasan Pariwisata.....	16
2.6.2 Keruangan Kawasan.....	19
2.7 Elaborasi Elemen Perencanaan.....	22
2.8 Keterkaitan Elemen Perencanaan dan Konsep Perencanaan	24
2.9 Preseden Perencanaan	25
2.9.1 Desa Wisata Bakau Pangkal Babu, Jambi	25
2.9.2 Ekowisata Bakau Kampoeng Kepiting Tuban, Bali.....	26
2.9.3 Desa Wisata Bakau Pandansari Kaliwlingi, Brebes	26

2.10 Sintesis Kajian Teori.....	29
BAB III METODE PERENCANAAN	32
3.1 Pendahuluan.....	32
3.2 Pendekatan Perencanaan.....	32
3.3 Unit Perencanaan.....	32
3.3.1 Unit Amatan.....	32
3.3.2 Unit Analisis	33
3.3 Metode Pengumpulan Data.....	35
3.4 Metode Analisis Data dan Perencanaan.....	36
3.5 Metode Pengembangan dan Pemilihan Alternatif.....	37
3.6 Alur Perencanaan Kawasan	39
3.7 Skema Penggunaan Metode Perencanaan.....	40
3.8. Kesimpulan Metode Perencanaan	40
BAB IV KAWASAN PERENCANAAN	41
4.1 Pendahuluan.....	41
4.2 Gambaran Umum Kota Tegal	41
4.2.1 Kondisi Fisik dan Kebencanaan	42
4.2.2 Keadaan Sosial dan Budaya.....	43
4.2.3 Keadaan Ekonomi.	43
4.2.4 Kebijakan Penataan Ruang dan Kepariwisataaan	44
4.3 Deskripsi Kawasan Perencanaan.....	45
4.3.1 Karakteristik Kawasan Perencanaan	45
4.3.2 Sejarah Wisata Pantai Muarareja Indah dan Pantai Kampung Tirang ...	46
4.3.3 Kebijakan Penataan Ruang di Kawasan Perencanaan	48
4.4 Analisis Kawasan Perencanaan	49
4.4.1 Analisis Zonasi Kawasan.....	49
4.4.2 Analisis Tata Bangunan	51
4.4.3 Analisis Atraksi Wisata.....	54
4.4.4 Analisis Aksesibilitas dan Utilitas.....	57
4.4.5 Fasilitas Wisata.....	66
4.4.6 Penanda dan Informasi.....	69
4.5 Kesimpulan Kawasan Perencanaan.....	73
BAB V KONSEP DAN ALTERNATIF RENCANA	74
5.1 Pendahuluan.....	74

5.2 Konsep Pengembangan.....	74
5.3 Pengembangan Alternatif Rencana	75
5.4 Pendetailan Alternatif Rencana	76
5.4.1 Alternatif Rencana Zonasi	77
5.4.2 Alternatif Rencana Tata Bangunan	79
5.4.3 Alternatif Rencana Atraksi	81
5.4.4 Alternatif Aksesibilitas dan Utilitas	82
5.4.5 Alternatif Fasilitas Wisata	86
5.4.6. Alternatif Penanda dan Informasi.....	87
5.4.7 <i>Overlay</i> Pengembangan Alternatif Rencana.....	90
5.5 Pemilihan Alternatif Rencana.....	92
5.6 Kesimpulan Konsep dan Alternatif Rencana.....	95
BAB VI RENCANA KAWASAN.....	96
6.1 Pendahuluan.....	96
6.2 Rencana Detail Kawasan	96
6.2.2 Rencana Zonasi	100
6.2.2 Rencana Tata Bangunan	103
6.2.3 Atraksi Wisata	105
6.2.4 Aksesibilitas dan Utilitas	116
6.2.5 Fasilitas Wisata.....	132
6.2.6 Penanda dan Informasi.....	145
6.2.7 Kelembagaan dan Peran Masyarakat	151
6.3 Pentahapan Implementasi dan Rencana Anggaran Biaya.....	159
6.4 Kesimpulan.....	168
BAB VII PENUTUP	169
7.1 Pendahuluan.....	169
7.2 Kesimpulan	169
7.3 Limitasi dan Peluang Mendatang	170
7.4 Lesson Learned.....	171
DAFTAR PUSTAKA.....	172
CATATAN DARI TIM PENGUJI PENDADARAN SKRIPSI	174

DAFTAR TABEL

Tabel 1. 1 Analisis CATWOE.....	4
Tabel 1. 2 Keaslian Perencanaan	7
Tabel 2. 1 Keterkaitan Elemen dan Konsep Perencanaan	24
Tabel 2. 2 Analisis Preseden Perencanaan	27
Tabel 2. 3 Adaptasi Preseden Perencanaan	28
Tabel 2. 4 Sintesis Kajian Teori	29
Tabel 3. 1 Unit Analisis	33
Tabel 4. 1 Banyaknya Kejadian Bencana di Kota Tegal	42
Tabel 4. 2 Analisis Elemen Zonasi Kawasan	49
Tabel 4. 3 Analisis Elemen Tata Bangunan	52
Tabel 4. 4 Analisis Elemen Atraksi Wisata.....	55
Tabel 4. 5 Analisis Elemen Aksesibilitas dan Utilitas	64
Tabel 4. 6 Analisis Elemen Fasilitas Wisata	69
Tabel 4. 7 Analisis Penanda dan Informasi.....	72
Tabel 4. 8 Rangkuman Potensi dan Masalah	73
Tabel 5. 1 Prinsip-Prinsip Perencanaan Ekowisata	75
Tabel 5. 2 Alternatif Rencana Zonasi	78
Tabel 5. 3 Alternatif Rencana Tata Bangunan	80
Tabel 5. 4 Alternatif Rencana Atraksi	81
Tabel 5. 5 Alternatif Rencana Aksesibilitas dan Utilitas	83
Tabel 5. 6 Alternatif Rencana Fasilitas Wisata	86
Tabel 5. 7 Alternatif Rencana Penanda dan Informasi	88
Tabel 5. 8 Perbandingan Hasil Overlay Setiap Alternatif.....	90
Tabel 5. 9 Kriteria Pemilihan Alternatif Rencana.....	92
Tabel 5. 10 Pembobotan Kriteria.....	92
Tabel 5. 11 Perhitungan <i>Eigen Vector</i> Setiap Kriteria.....	93
Tabel 5. 12 Pembobotan Alternatif untuk Kriteria 1	93
Tabel 5. 13 <i>Eigen Vector</i> Alternatif untuk Kriteria 1	93
Tabel 5. 14 Pembobotan Alternatif untuk Kriteria 2	93
Tabel 5. 15 Perhitungan <i>Eigen Vector</i> Alternatif untuk Kriteria 2.....	93
Tabel 5. 16 Pembobotan Alternatif untuk Kriteria 3	94
Tabel 5. 17 Perhitungan <i>Eigen Vector</i> untuk Kriteria 3.....	94
Tabel 5. 18 Perhitungan Akhir AHP.....	94
Tabel 6. 1 Penentuan Rencana Zonasi	101
Tabel 6. 2 Rencana Intensitas Pemanfaatan Ruang	104
Tabel 6. 3 Aktivitas Wisata	111
Tabel 6. 4 Events dan Entertainment	113
Tabel 6. 5 Tabel Ketentuan Dimensi Parkir	122
Tabel 6. 6 Vegetasi-Vegetasi di Kawasan Rencana	125
Tabel 6. 7 Fasilitas-Fasilitas pada Kawasan Rencana	134
Tabel 6. 8 Hubungan dengan Pihak Luar.....	156
Tabel 6. 9 Pentahapan Implementasi dan Rencana Anggaran Biaya	160
Tabel 6. 10 Harga Paket Wisata	165
Tabel 6. 11 Sumber Pendapatan Lainnya.....	167

DAFTAR GAMBAR

Gambar 1. 1 <i>Rich Pictures</i>	3
Gambar 1. 2. Peta Dasar Kawasan Perencanaan	6
Gambar 2. 1 Elaborasi Konsep Perencanaan.....	16
Gambar 2. 2 Elaborasi Elemen Pariwisata	19
Gambar 2. 3 Elaborasi Elemen Keruangan	22
Gambar 2. 4 Elaborasi Elemen Perencanaan.....	23
Gambar 2. 5 Desa Wisata Bakau Pangkal Babu.....	25
Gambar 2. 6 Ekowisata Bakau Kampoeng Kepiting Tuban Bali.....	26
Gambar 2. 7 Desa Wisata Bakau Pandansari Kaliwlingi.....	27
Gambar 3. 1 Peta Dasar Kawasan Perencanaan	33
Gambar 3. 2 Alur Perencanaan Kawasan.....	39
Gambar 3. 3 Alur Penggunaan Metode Perencanaan	40
Gambar 4. 1 Peta Administrasi Kota Tegal.....	41
Gambar 4. 2 Rencana Pola Ruang Kota Tegal 2011 – 2031.....	44
Gambar 4. 3 Peta Lokasi Perencanaan.....	45
Gambar 4. 4 Lokasi Pantai Muarareja Indah dan Pantai Kampung Tirang	46
Gambar 4. 5 Peta Rencana Pola Ruang di Kawasan Perencanaan	48
Gambar 4. 6 Peta Analisis Zonasi.....	49
Gambar 4. 7 Peta Tata Bangunan	51
Gambar 4. 8 Peta Atraksi Wisata.....	54
Gambar 4. 9 Sedekah Laut Nelayan Pantai Muarareja Indah	56
Gambar 4. 10 Reresik Pantai Muarareja Indah	56
Gambar 4. 11 Festival Tegal Bahari	57
Gambar 4. 12 Peta Aksesibilitas dan Utilitas	58
Gambar 4. 13 Jalan Utama Menuju Kawasan Perencanaan.....	59
Gambar 4. 14 Kondisi Area Parkir di Kawasan Perencanaan	60
Gambar 4. 15 Persebaran Vegetasi Eksisting di Kawasan Perencanaan	61
Gambar 4. 16 Sampah Berserakan di Kawasan Perencanaan	61
Gambar 4. 17 Peta Kerawanan Bencana Banjir dan Abrasi.....	62
Gambar 4. 18 Tanggul Penahan Gelombang Pasang Air Laut.....	62
Gambar 4. 19 Area Tidak Bertanggul di Kawasan Perencanaan	63
Gambar 4. 20 Peta Fasilitas Wisata	66
Gambar 4. 21 Toilet di Kawasan Wisata	67
Gambar 4. 22 Musala di Kawasan Wisata	67
Gambar 4. 23 Kantor Sekretariat Pokdarwis di Kawasan Wisata	68
Gambar 4. 24 Panggung Hiburan di Kawasan Wisata.....	68
Gambar 4. 25 Perahu Terbengkalai	68
Gambar 4. 26 Peta Penanda dan Informasi	70
Gambar 4. 27 <i>Landmark</i> Pantai Muarareja Indah	70
Gambar 4. 28 <i>Landmark</i> Pantai Kampung Tirang.....	71
Gambar 4. 29 Penunjuk arah di Kawasan Perencanaan.....	71
Gambar 4. 30 Penanda Fasilitas Pemancingan.....	71
Gambar 4. 31 Pintu Masuk Kawasan Perencanaan	72
Gambar 5. 1 Konsep Rencana	74

Gambar 5. 2 Peta Alternatif Rencana Zonasi	77
Gambar 5. 3 Peta Alternatif Rencana Tata Bangunan	79
Gambar 5. 4 Peta Alternatif Rencana Atraksi	81
Gambar 5. 5 Peta Alternatif Rencana Aksesibilitas dan Utilitas.....	83
Gambar 5. 6 Peta Alternatif Rencana Fasilitas Wisata	86
Gambar 6. 1 Masterplan Kawasan Wisata Pantai Muarareja Tirang.....	98
Gambar 6. 2 Perbandingan Eksisting dan Rencana	99
Gambar 6. 3 Peta Pembagian Zona.....	101
Gambar 6. 4 Peta Rencana Zonasi.....	102
Gambar 6. 5 Peta Rencana Tata Bangunan	103
Gambar 6. 6 Rencana Bangunan pada Kawasan Rencana	105
Gambar 6. 7 Rencana Bangunan pada Kawasan Rencana	105
Gambar 6. 8 Peta Pembagian Zona Atraksi	106
Gambar 6. 9 Eksisting Jalur <i>Tracking</i> Bakau.....	106
Gambar 6. 10 Rencana Arboretum Bakau dan Tambak Silvofishery.....	107
Gambar 6. 11 Sekolah Alam	108
Gambar 6. 12 Budidaya Hidroponik.....	108
Gambar 6. 13 Pos Warga	109
Gambar 6. 14 Sanggar Seni.....	109
Gambar 6. 15 Pemancingan Ikan.....	110
Gambar 6. 16 Area Pembenihan Ikan	110
Gambar 6. 17 Kondisi Eksisting Pemancingan	111
Gambar 6. 18 Sebaran Aktivitas Wisata	112
Gambar 6. 19 Rencana Jaringan Jalan	117
Gambar 6. 20 Kondisi Sebelum Terjadi Perencanaan Jaringan Jalan	117
Gambar 6. 21 Ilustrasi Penampang Jalan	118
Gambar 6. 22 <i>Drop Off</i> dan <i>Pick Up</i> Penumpang	118
Gambar 6. 23 <i>Drop Off</i> Barang	119
Gambar 6. 24 Sirkulasi Kendaraan Bermotor	120
Gambar 6. 25 Sirkulasi Kendaraan Darat Tak Bermotor dan Odong Listrik.....	120
Gambar 6. 26 Sirkulasi Pejalan Kaki Non-Broadwalk	120
Gambar 6. 27 Sirkulasi <i>Broadwalk</i>	121
Gambar 6. 28 Sirkulasi Kendaraan Air.....	121
Gambar 6. 29 Tempat Parkir Kendaraan Kecil	122
Gambar 6. 30 Parkir Difabel	123
Gambar 6. 31 Parkir Kendaraan Besar.....	123
Gambar 6. 32 Area Parkir Sebelum Direncanakan.....	124
Gambar 6. 33 Parkir Kendaraan Besar.....	127
Gambar 6. 34 Alur Aliran Air Limbah-Air Bersih	128
Gambar 6. 35 Skema IPAL	128
Gambar 6. 36 Visualisasi Rangkaian Proses Sistem IPAL	128
Gambar 6. 37 Skema Pengelolaan Persampahan.....	129
Gambar 6. 38 Peta Jaringan Persampahan	130
Gambar 6. 39 <i>Tetrapod</i> sebagai Pemecah Ombak.....	131
Gambar 6. 40 Penampang Utilitas Mitigasi Bencana di Area Pantai	131
Gambar 6. 41 Peta Jaringan Evakuasi.....	132

Gambar 6. 42 Peta Rencana sebaran Fasilitas	133
Gambar 6. 43 <i>Landmark</i> Sebelum Direncanakan.....	145
Gambar 6. 44 Rencana <i>Landmark</i> Tugu Ikan	146
Gambar 6. 45 <i>Landmark</i> Perahu Nelayan.....	146
Gambar 6. 46 Peta Rencana Titik <i>Landmark</i> dan Papan informasi.....	147
Gambar 6. 47 Penunjuk Arah Sebelum Direncanakan	147
Gambar 6. 48 Visualisasi Rencana Papan Informasi dan Penunjuk Arah	148
Gambar 6. 49 Visualisasi Papan Informasi	148
Gambar 6. 50 Eksisting Pintu Masuk Sebelum Direncanakan.....	149
Gambar 6. 51 Rencana Gapura Pintu Masuk	149
Gambar 6. 52 Eksisting Penanda Fasilitas Sebelum Direncanakan	150
Gambar 6. 53 Rencana Gapura Masuk Fasilitas.....	150
Gambar 6. 54 Tampilan Muka Aplikasi Daring Muarareja Tirang	151
Gambar 6. 55 Struktur Organisasi Kelompok Sadar Wisata Muarareja Tirang.	152
Gambar 6. 56 Struktur Organisasi Koperasi Karya Muarareja Tirang	153